

Opinie o Trybunale Konstytucyjnym

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Zdecydowana większość ankietowanych (78%) uważa, że Trybunał Konstytucyjny jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało. Tylko mniej niż co dziesiąty respondent (9%) podziela pogląd, że Trybunał przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem.

- ▶ Blisko połowa ankietowanych (49%) dobrze ocenia fachowość działań Trybunału. Podobnie, blisko połowa (49%) uważa, że Trybunał dobrze dba o przestrzeganie konstytucji. Stosunkowo najwięcej kontrowersji budzi polityczna bezstronność Trybunału. Więcej niż dwie piąte badanych (43%) ocenia, że Trybunał w swojej działalności zachowuje polityczną bezstronność, ale jedna trzecia (34%) sądzi, że nie jest bezstronny.

- ▶ Spór o Trybunał Konstytucyjny zaszkodził wizerunkowi tej instytucji. Jeszcze we wrześniu ubiegłego roku odsetek osób dobrze oceniających działalność Trybunału był ponad trzykrotnie większy niż odsetek badanych niezadowolonych z jego działań. Obecnie dobre oceny (35%) tylko nieznacznie przeważają nad złymi (32%).

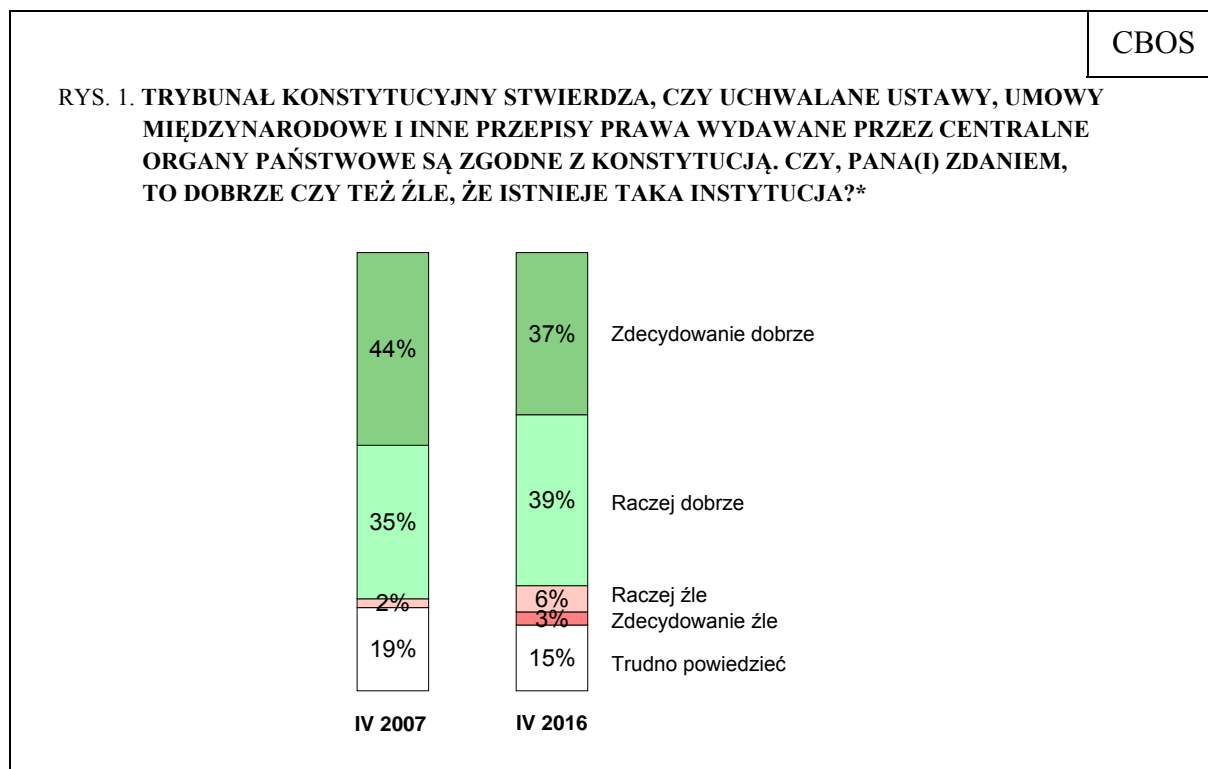
Trybunał Konstytucyjny – obok Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Stanu – należy do najwyższych organów władzy sądowniczej w Polsce. Podstawowym zadaniem Trybunału jest rozstrzyganie o zgodności z Konstytucją RP normatywnych aktów prawnych: ustaw, umów międzynarodowych oraz przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe. Zgodnie z konstytucją, orzeczenia Trybunału „mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne”. Ze względu na brak możliwości odwołania się od wyroków Trybunału bywają one niewygodne dla władzy wykonawczej. Napięcie między władzą wykonawczą a Trybunałem nigdy jednak nie było tak duże jak obecnie. Przedsmak obecnego konfliktu o Trybunał mieliśmy podczas poprzednich rządów Prawa i Sprawiedliwości, kiedy to Jarosław Kaczyński mówił o „imposybilizmie prawniczym”, który utrudnia efektywne rządzenie państwem, a jego przeciwnicy już wtedy oskarżali PiS o próbę zamachu na Trybunał (jak interpretowali niektóre zapisy zawarte w przygotowanym projekcie nowelizacji ustawy o TK). Trybunał zakwestionował wówczas m.in. zapisy ustawy lustracyjnej oraz ustawy otwierającej zawody prawnicze, a jego ówczesny prezes Jerzy Stępień chciał postawienia ówczesnego ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry przed Trybunałem Stanu. Obecnie konflikt wokół Trybunału zaszedł jeszcze dalej: rząd nie uznaje orzeczenia TK w sprawie tzw. ustawy naprawczej i odmawia jego ogłoszenia. Publikację wyroku rekomendowała Komisja Wenecka oraz Parlament Europejski w przyjętej niedawno rezolucji. Nowelizacja ustawy o Trybunale była jedną z przesłanek uruchomienia wobec Polski, w styczniu tego roku, procedury monitorowania praworządności.

W kwietniowym badaniu¹ zamieściliśmy pytania dotyczące stosunku Polaków do Trybunału jako instytucji ładu konstytucyjnego i państwowego oraz oceny jego pracy.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (311) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 31 marca – 7 kwietnia 2016 roku na liczącej 1104 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

STOSUNEK DO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

Zdecydowana większość ankietowanych (76%) jest zadowolona z tego, że istnieje instytucja, która kontroluje zgodność przyjmowanego prawa z konstytucją. Od roku 2007 przybyło wprawdzie osób, które kwestionują zasadność istnienia Trybunału Konstytucyjnego, jednak nadal pozostają one dość nieliczne (9%).

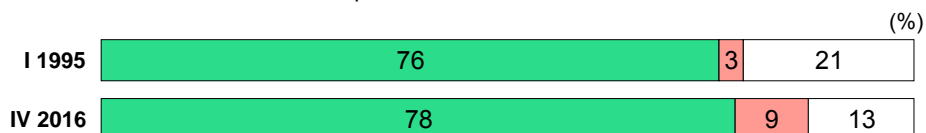

* W 2007 roku pytanie brzmiało: *Czy, Pana(i) zdaniem, to dobrze czy też źle, że istnieje instytucja, która w tym sensie czuwa nad jakością uchwalanego prawa?*

Zdecydowana większość ankietowanych (78%) uważa, że Trybunał Konstytucyjny jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało. Tylko mniej niż co dziesiąty (9%) podziela pogląd, że Trybunał przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem. Opinia ta jest obecnie częstsza niż w roku 1995, kiedy Trybunał był instytucją jeszcze słabo zakorzenioną w świadomości społecznej, a Sejm mógł odrzucić jego wyroki o niekonstytucyjności ustaw większością dwóch trzecich głosów.

RYS. 2. CZY, PANA(I) ZDANIEM, TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY:

- jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało
- przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem
- Trudno powiedzieć

Stosunek do Trybunału jako instytucji ładu konstytucyjnego i państwowego nie budzi większych kontrowersji. We wszystkich grupach społeczno-demograficznych, a także we wszystkich analizowanych elektoratach przeważa zadowolenie z istnienia instytucji zajmującej się kontrolą konstytucyjności prawa oraz przekonanie, że jest ona potrzebna, aby państwo dobrze funkcjonowało.

Tabela 1

Elektoraty*	Trybunał Konstytucyjny stwierdza, czy uchwalane ustawy, umowy międzynarodowe i inne przepisy prawa wydawane przez centralne organy państwowe są zgodne z konstytucją. Czy, Pana(i) zdaniem, to dobrze czy też źle, że istnieje taka instytucja?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	92	4	4
PO	88	5	7
Kukiz'15	76	6	18
PiS	71	14	15

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, Trybunał Konstytucyjny:		
	jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało	przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	96	2	2
PO	96	1	4
Kukiz'15	77	8	15
PiS	68	20	12

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

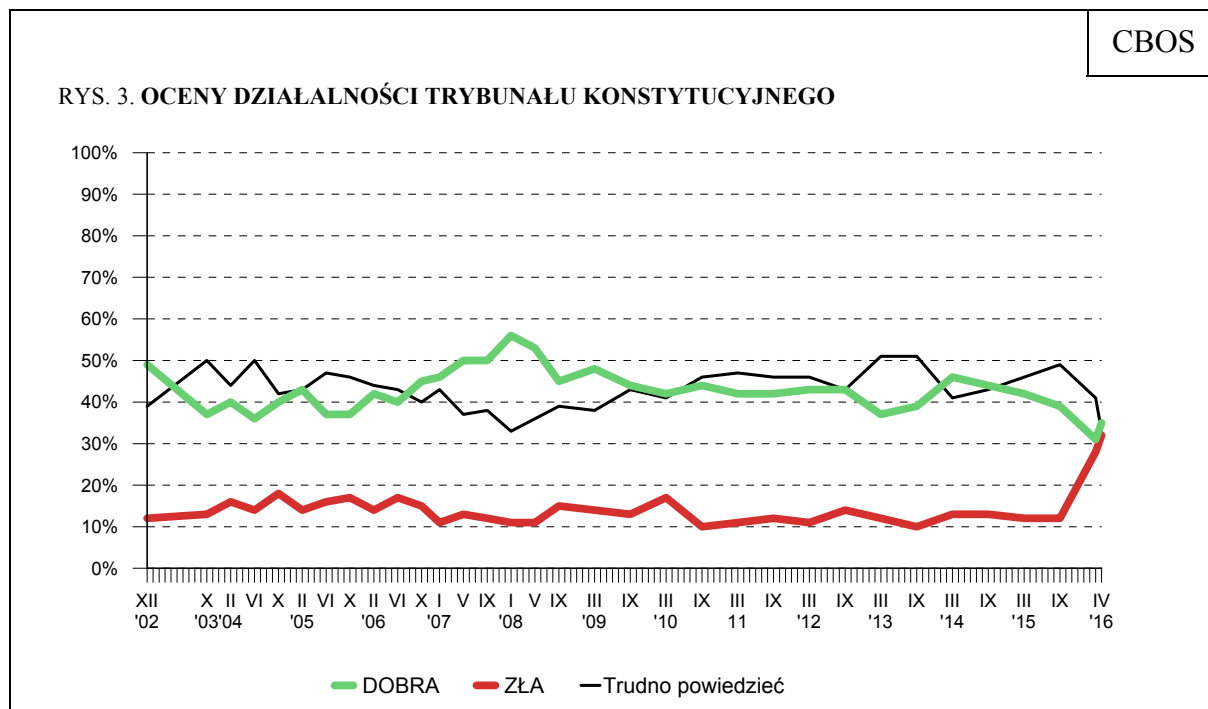
OCENA DZIAŁALNOŚCI TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

O ile ogromna większość polskiego społeczeństwa dostrzega potrzebę istnienia Trybunału Konstytucyjnego i – jak się wydaje – rozumie i akceptuje rolę tej instytucji w systemie demokratycznym, o tyle oceny jego działalności są mniej jednoznaczne, choć w przeważającej mierze również pozytywne. Blisko połowa ankietowanych (49%) dobrze ocenia działalność Trybunału pod względem fachowości, natomiast źle – nieco więcej niż jedna piąta (21%). Podobnie, blisko połowa badanych (49%) uważa, że Trybunał dobrze dba o przestrzeganie konstytucji, krytycznie zaś jego działania w tym zakresie ocenia ponad jedna czwarta (28%). Stosunkowo najwięcej kontrowersji budzi polityczna bezstronność Trybunału. Więcej niż dwie piąte respondentów (43%) uważa, że Trybunał w swojej działalności zachowuje polityczną bezstronność, ale jedna trzecia (34%) sądzi, że nie jest bezstronny.

Obecne oceny działalności Trybunału są w porównaniu z rokiem 2004 lepiej wykrystalizowane i jednocześnie gorsze. O ile praktycznie nie zmienił się odsetek osób dobrze oceniających działalność Trybunału pod względem fachowości i politycznej bezstronności, o tyle znacząco przybyło badanych wyrażających na ten temat opinie krytyczne.

		CBOS	
Jak Pan(i) ocenia działalność Trybunału Konstytucyjnego pod względem:			
		VI 2004	IV 2016
- politycznej bezstronności			
Zdecydowanie dobrze		8%	6%
Raczej dobrze		36%	37%
Raczej źle		10%	22%
Zdecydowanie źle		2%	12%
Trudno powiedzieć		44%	23%
- fachowości			
Zdecydowanie dobrze		12%	12%
Raczej dobrze		37%	37%
Raczej źle		7%	17%
Zdecydowanie źle		1%	4%
Trudno powiedzieć		44%	30%
- dbania o przestrzeganie konstytucji			
Zdecydowanie dobrze		-	11%
Raczej dobrze		-	38%
Raczej źle		-	21%
Zdecydowanie źle		-	7%
Trudno powiedzieć		-	23%

Badania prowadzone z większą regularnością pokazują, że wyraźne pogorszenie się społecznego wizerunku Trybunału Konstytucyjnego jest kwestią ostatnich miesięcy i nastąpiło w efekcie sporu wokół tej instytucji. Jeszcze we wrześniu ubiegłego roku odsetek osób dobrze oceniających działalność Trybunału był ponad trzykrotnie większy niż odsetek respondentów niezadowolonych z jego działań. W marcu tego roku dobre oceny już tylko nieznacznie przeważały nad złymi. W kwietniu nastąpiła dalsza polaryzacja opinii – przybyło ocen zarówno pozytywnych, jak i negatywnych².

Zarówno ogólne, jak i szczegółowe opinie o działalności Trybunału Konstytucyjnego są obecnie uwarunkowane orientacją polityczną. Osoby identyfikujące się z lewicą lub politycznym centrum znacząco lepiej oceniają Trybunał niż badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne. Większość osób o orientacji lewicowej lub centrowej dobrze ocenia fachowość działań Trybunału, jego dbałość o przestrzeganie konstytucji oraz polityczną bezstronność. Badani utożsamiający się z prawicą są bardziej podzieleni w opiniach: wprawdzie przeważająca część z nich (46%) docenia fachowość Trybunału, jednak kontrowersje budzi wśród nich to, czy Trybunał we właściwy sposób dba o przestrzeganie konstytucji (39% uważa, że tak, natomiast 43% – że nie). Ponad połowa zwolenników prawicy (53%) jest zdania, że Trybunał nie zachowuje politycznej bezstronności.

² Zob. komunikat CBOS „Oceny instytucji publicznych”, kwiecień 2016 (oprac. M. Feliksiak).

We wszystkich trzech wymiarach dość jednoznacznie pozytywnie oceniają działalność Trybunału Konstytucyjnego zadeklarowani wyborcy Nowoczesnej oraz PO. Stosunkowo najbardziej krytyczni są zwolennicy PiS: praktycznie równie często pozytywnie (37%), co negatywnie (35%) wypowiadają się o fachowości Trybunału; prawie połowa z nich (49%) uważa, że Trybunał niewłaściwie dba o przestrzeganie konstytucji. Ponad połowa (57%) zarzuca Trybunałowi brak politycznej bezstronności. Wyborcy ruchu Kukiz'15 raczej pozytywnie oceniają działalność Trybunału pod względem fachowości (43%) i dbałości o przestrzeganie konstytucji (46%), natomiast kontrowersje budzi wśród nich dbałość o jego polityczną bezstronność (38% opinii pozytywnych i tyle samo negatywnych).

Tabela 3

Elektoraty*	Jak Pan(i) ocenia działalność Trybunału Konstytucyjnego pod względem politycznej bezstronności?		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna Ryszarda Petru	72	20	8
PO	67	15	18
Kukiz'15	38	38	24
PiS	26	57	17

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Chociaż w sporze dotyczącym Trybunału Konstytucyjnego Polacy częściej opowiadają się po stronie Trybunału oraz ugrupowań i środowisk opozycyjnych wobec PiS niż po stronie partii rządzącej i obecnych władz³, to Trybunał stracił na uwikłaniu w polityczny konflikt. Wyniki badania pokazują, że spór o Trybunał Konstytucyjny zaszkodził jego wizerunkowi. Podważona została przede wszystkim wiarygodność Trybunału jako instytucji apolitycznej. Trybunał stracił wizerunkowo głównie wśród osób identyfikujących się z prawicą, które w dużej mierze popierają rządzącą partię i jej działania.

³ Por. komunikat CBOS „Opinia publiczna o sporze wokół Trybunału Konstytucyjnego”, kwiecień 2016 (oprac. B. Roguska).

Mimo negatywnych skutków konfliktu dla społecznego autorytetu Trybunału nadal jest on w przeważającej mierze pozytywnie oceniany pod względem fachowości, dbania o przestrzeganie konstytucji, a także pod względem politycznej bezstronności. Niekwestionowana jest ustrojowa pozycja Trybunału i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa.

Opracowała

Beata ROGUSKA

Tabela 1

		Trybunał Konstytucyjny stwierdza, czy uchwalane ustawy, umowy międzynarodowe i inne przepisy prawa wydawane przez centralne organy państwowe są zgodne z konstytucją. Czy, Pana(i) zdaniem, to dobrze czy też źle, że istnieje taka instytucja?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		76	9	15	1100
Płeć	Mężczyźni	78	10	11	522
	Kobiety	75	7	18	577
Wiek	18-24 lata	75	12	14	115
	25-34	82	6	12	206
	35-44	83	5	12	199
	45-54	78	6	16	162
	55-64	72	12	16	195
	65 lat i więcej	69	13	18	222
Miejsce zamieszkania	Wieś	73	7	20	443
	Miasto do 19 999	81	11	8	143
	20 000 - 99 999	77	9	14	217
	100 000 - 499 999	77	10	13	175
	500 000 i więcej mieszk.	81	11	8	123
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	69	7	24	223
	Zasadnicze zawodowe	71	10	19	270
	Średnie	75	12	12	332
	Wyższe	89	5	6	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	88	6	6	123
	Średni personel, technicy	84	3	13	49
	Pracownicy adm.-biurowi	83	5	12	68
	Pracownicy usług	78	6	16	82
	Robotnicy wykwalifikowani	82	7	11	142
	Robotnicy niewykwalifik.	61	21	18	45
	Rolnicy	71	8	22	40
	Pracujący na własny rach.	84	13	3	58
	Bezrobotni	74	12	14	48
	Emeryci	71	12	17	241
	Renciści	65	9	26	78
	Uczniowie i studenci	75	9	16	71
	Gospodynie domowe i inni	74	2	24	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	86	7	7	150
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	73	12	15	116
	sekt. pryw. poza rolnict.	82	7	10	306
	prywatnym gosp. rolnym	73	4	23	39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	72	7	21	135
	Od 650 zł do 999 zł	72	10	18	158
	Od 1000 zł do 1399 zł	74	9	17	184
	Od 1400 zł do 1999 zł	85	6	8	154
	2000 zł i więcej	81	12	7	183
Ocena własnych war. mater.	Źłe	69	8	23	81
	Średnie	74	10	16	415
	Dobre	79	8	13	603
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	12	21	41
	Raz w tygodniu	76	8	16	499
	1-2 razy w miesiącu	72	11	16	169
	Kilka razy w roku	79	10	11	257
	W ogóle nie uczestniczy	84	4	12	126
Poglądy polityczne	Lewica	86	6	8	171
	Centrum	86	4	9	280
	Prawica	75	15	10	342
	Trudno powiedzieć	64	8	29	306

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, Trybunał Konstytucyjny:			Liczba osób
		jest potrzebny, aby państwo dobrze funkcjonowało	przeszkadza w sprawnym rządzeniu państwem	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		78	9	13	1101
Płeć	Mężczyźni	78	12	10	523
	Kobiety	79	6	15	578
Wiek	18-24 lata	77	10	14	115
	25-34	81	6	13	208
	35-44	86	5	8	199
	45-54	76	7	17	161
	55-64	76	11	12	195
	65 lat i więcej	73	13	13	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	76	8	17	443
	Miasto do 19 999	81	10	10	144
	20 000 - 99 999	79	9	13	216
	100 000 - 499 999	81	10	9	175
	500 000 i więcej mieszk.	82	10	8	123
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	73	5	22	223
	Zasadnicze zawodowe	77	11	12	269
	Średnie	75	12	13	333
	Wyższe	88	7	5	276
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	89	6	4	123
	Średni personel, technicy	83	6	12	49
	Pracownicy adm.-biurowi	81	5	14	68
	Pracownicy usług	77	10	13	82
	Robotnicy wykwalifikowani	82	8	9	142
	Robotnicy niewykwalifik.	61	17	22	44
	Rolnicy	67	6	27	40
	Pracujący na własny rach.	88	8	4	58
	Bezrobotni	78	11	11	48
	Emeryci	75	13	12	242
	Renciści	69	5	26	78
	Uczniowie i studenci	76	8	16	71
	Gospodynie domowe i inni	81	4	15	56
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	85	7	8
spółce właścicieli prywatnych i państwa		78	12	9	116
sekt. pryw. poza rolnict.		83	7	11	306
prywatnym gosp. rolnym		65	6	29	39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	11	19	135
	Od 650 zł do 999 zł	77	6	18	158
	Od 1000 zł do 1399 zł	80	8	12	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	80	10	10	154
	2000 zł i więcej	84	11	5	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	76	6	19	81
	Średnie	76	8	15	418
	Dobre	80	10	10	602
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	20	19	41
	Raz w tygodniu	76	9	15	498
	1-2 razy w miesiącu	72	12	16	170
	Kilka razy w roku	87	6	7	257
	W ogóle nie uczestniczy	87	5	7	126
Poglądy polityczne	Lewica	89	5	6	171
	Centrum	88	3	8	281
	Prawica	74	16	10	342
	Trudno powiedzieć	69	8	23	307

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia działalność obecnego Trybunału Konstytucyjnego pod względem politycznej bezstronności?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		43	34	23	1099
Płeć	Mężczyźni	45	39	15	523
	Kobiety	40	29	31	576
Wiek	18-24 lata	41	35	25	115
	25-34	43	36	22	207
	35-44	47	30	23	199
	45-54	41	33	27	161
	55-64	45	35	20	195
	65 lat i więcej	38	37	25	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	33	26	443
	Miasto do 19 999	48	29	23	144
	20 000 - 99 999	41	34	25	216
	100 000 - 499 999	46	33	21	174
	500 000 i więcej mieszk.	41	45	14	123
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	25	32	223
	Zasadnicze zawodowe	43	29	28	269
	Średnie	40	40	20	332
	Wyższe	44	40	16	276
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	42	38	20	123
	Średni personel, technicy	44	39	17	49
	Pracownicy adm.-biurowi	38	42	20	68
	Pracownicy usług	43	28	29	82
	Robotnicy wykwalifikowani	44	34	22	142
	Robotnicy niewykwalifik.	38	37	24	44
	Rolnicy	32	43	25	40
	Pracujący na własny rach.	56	37	7	58
	Bezrobotni	58	24	18	48
	Emeryci	40	35	25	241
	Renciści	38	26	36	78
	Uczniowie i studenci	44	36	20	70
	Gospodynie domowe i inni	44	23	33	56
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	43	39	19	149
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	45	17	116
	sekt. pryw. poza rolnict.	48	30	22	306
	prywatnym gosp. rolnym	26	44	29	39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	41	35	24	135
	Od 650 zł do 999 zł	42	32	26	158
	Od 1000 zł do 1399 zł	42	35	24	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	49	33	19	154
	2000 zł i więcej	49	39	12	183
Ocena własnych war. mater.	Źłe	43	27	30	81
	Średnie	39	33	28	417
	Dobre	45	36	19	601
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	58	17	41
	Raz w tygodniu	38	37	25	498
	1-2 razy w miesiącu	41	33	26	170
	Kilka razy w roku	50	28	21	256
	W ogóle nie uczestniczy	52	31	18	126
Poglądy polityczne	Lewica	58	26	16	170
	Centrum	55	25	20	280
	Prawica	33	53	14	342
	Trudno powiedzieć	33	25	42	307

Tabela 4

		Jak Pan(i) ocenia działalność obecnego Trybunału Konstytucyjnego pod względem fachowości?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		49	21	30	1101
Płeć	Mężczyźni	52	23	25	523
	Kobiety	46	20	34	577
Wiek	18-24 lata	44	25	31	115
	25-34	54	20	26	206
	35-44	53	19	28	199
	45-54	47	20	33	162
	55-64	49	23	27	195
	65 lat i więcej	45	21	34	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	22	34	443
	Miasto do 19 999	57	16	28	143
	20 000 - 99 999	49	23	28	217
	100 000 - 499 999	51	19	30	175
	500 000 i więcej mieszk.	54	27	20	123
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	44	17	39	223
	Zasadnicze zawodowe	42	24	35	270
	Średnie	51	22	27	333
	Wyższe	58	22	20	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	19	21	123
	Średni personel, technicy	52	22	26	49
	Pracownicy adm.-biurowi	54	25	21	68
	Pracownicy usług	45	25	30	82
	Robotnicy wykwalifikowani	49	20	30	142
	Robotnicy niewykwalifik.	30	31	39	45
	Rolnicy	38	27	34	40
	Pracujący na własny rach.	60	21	19	58
	Bezrobotni	59	12	28	48
	Emeryci	47	21	31	242
	Renciści	41	15	43	78
	Uczniowie i studenci	48	25	27	71
	Gospodynie domowe i inni	45	16	38	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	57	21	22	150
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	26	24	116
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	21	28	306
	prywatnym gosp. rolnym	33	28	39	39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	39	24	37	135
	Od 650 zł do 999 zł	44	26	31	158
	Od 1000 zł do 1399 zł	57	19	24	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	53	18	29	154
	2000 zł i więcej	62	23	15	183
Ocena własnych war. mater.	Źłe	49	16	35	81
	Średnie	44	21	35	416
	Dobre	53	22	25	603
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	26	38	41
	Raz w tygodniu	45	25	31	500
	1-2 razy w miesiącu	44	20	37	169
	Kilka razy w roku	60	15	25	257
	W ogóle nie uczestniczy	57	21	22	126
Poglądy polityczne	Lewica	63	19	19	171
	Centrum	62	14	24	281
	Prawica	46	33	22	342
	Trudno powiedzieć	33	17	50	306

Tabela 5

		Jak Pan(i) ocenia działalność obecnego Trybunału Konstytucyjnego pod względem dbania o przestrzeganie konstytucji ?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		49	28	23	1099
Płeć	Mężczyźni	50	32	18	523
	Kobiety	48	24	28	576
Wiek	18-24 lata	49	29	22	115
	25-34	55	23	23	206
	35-44	51	27	22	199
	45-54	44	29	27	161
	55-64	46	32	23	195
	65 lat i więcej	48	28	24	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	26	28	443
	Miasto do 19 999	56	25	19	143
	20 000 - 99 999	45	32	23	216
	100 000 - 499 999	52	27	21	174
Wyszkolenie	500 000 i więcej mieszk.	53	32	15	123
	Podstawowe / gimnazjalne	43	24	33	223
	Zasadnicze zawodowe	48	25	27	269
	Średnie	46	32	22	333
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	58	28	13	274
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	28	15	123
	Średni personel, technicy	51	33	17	49
	Pracownicy adm.-biurowi	53	29	18	68
	Pracownicy usług	48	27	25	82
	Robotnicy wykwalifikowani	47	26	27	142
	Robotnicy niewykwalifik.	36	36	28	44
	Rolnicy	32	38	30	40
	Pracujący na własny rach.	59	32	9	58
	Bezrobotni	49	26	25	48
	Emeryci	47	29	24	241
	Renciści	36	27	37	78
	Uczniowie i studenci	54	27	18	71
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	55	11	34	54
	inst. państw., publicznej	53	31	16	149
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	52	28	20	116
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	27	22	306
	prywatnym gosp. rolnym	29	39	32	39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	42	27	31	135
	Od 650 zł do 999 zł	45	28	27	158
	Od 1000 zł do 1399 zł	53	27	20	185
	Od 1400 zł do 1999 zł	56	25	20	154
	2000 zł i więcej	56	33	11	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	23	37	81
	Średnie	45	29	26	415
	Dobre	53	27	19	602
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	42	26	41
	Raz w tygodniu	47	29	24	498
	1-2 razy w miesiącu	45	29	26	169
	Kilka razy w roku	57	22	21	257
	W ogóle nie uczestniczy	51	30	19	126
Poglądy polityczne	Lewica	61	25	14	171
	Centrum	65	20	16	280
	Prawica	39	43	18	342
	Trudno powiedzieć	39	19	42	305